

## Täysistunto

**Maanantai 27.2.2023 klo 14.00—21.09**

### 4. Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 108/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 44/2022 vp

#### *Ensimmäinen käsittely*

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 44/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheen vuoro, edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

#### *Keskustelu*

15.39 **Mari Rantanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle uusi kirkkolaki. Samalla ehdotetaan säädettäväksi eräät siihen läheisessä yhteydessä olevat uudet lait ja ehdotetaan muutettavaksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annettua lakia. Nykyinen kirkkolaki on tullut voimaan 1.1.94. Sitä säädettäessä toteutettiin pitkään valmisteltu jako eduskunnan säätämään kirkkolakiin sekä kirkon itsensä säätämiin kirkkojärjestykseen ja kirkon vaalijärjestykseen. Kirkkolakiin ja sen kanssa samanaikaisesti voimaan tulleeseen kirkkojärjestykseen on sittemmin tehty lukuisia muutoksia.

Tarve voimassa olevan kirkkolain uudistamiseen on käynyt ilmeiseksi perustuslakiuudistuksen sekä toimintaympäristön muutosten myötä 2000-luvun alkupuolella. Kirkkolainsäädännön kodifiointiin tähtäävä työ on aloitettu vuonna 2005. Tuolloin ja valmistelun myöhemmässäkin vaiheessa meneillään olleet isohkot osittaisuudistukset johtivat kuitenkin siihen, että kirkolliskokous päätti ehdotuksesta uudeksi kirkkolaiksi toukokuussa 2018. Ehdotus annettiin eduskunnalle, ja sitä myöhemmin täydennettiin täydentävällä hallituksen esityksellä.

Nyt käsiteltävänä oleva esitys kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi korvaa edellä mainitut hallituksen esitykset. Uuden kirkkolakiehdotuksen valmistelussa on pyritty ottamaan huomioon perustuslakivaliokunnan aiemmasta esityksestä antamaan lausuntoon sisältyvät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset sekä muut eduskuntakäsittelyn aikana esiin nostetut muutostarpeet. Hallintovaliokunta toteaa, että esityksessä on kyse mittavimmasta kirkkoa koskevasta lakiuudistuksesta sitten nykyisen kirkkolain säätämisen. Yhteensä noin sata pykälää siirretään kirkkolaista erillislakeihin, ja kirkkojärjestykseen ja kirkkolakiehdotukseen on otettu pääosin vain säännöksiä, jotka koskevat kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa. Esitys ei muuta kirkon ja valtion välistä suhdetta.

Ehdotus sisältää säännökset kirkon ja sen seurakuntien päätöksenteko-organisaatiosta ja toimivallan perusteista sekä kirkon ja valtion suhdetta, kirkkolain säätämisyjärjestystä ja

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

lainsäädäntövallan delegointia koskevat säännökset. Myös oikeusturvaa ja hallintomenetelyä koskevat säännökset ovat ehdotetussa kirkkolaissa. Kirkon tunnustuksesta ehdotetaan säädettävän edelleen kirkkolaissa, mutta tarkemmat tunnustuksen sisällön määrittävät säännökset on tarkoitus antaa kirkkojärjestyksessä.

Ehdotuksessa ehdotetaan muutamia uudistuksia verrattuna vuoden 2019 esitykseen. Kirkkolain säätämisyjärjestystä koskevaa säännöstä joustavoitetaan jonkin verran. Ehdotuksen mukaan valtioneuvosto tai eduskunta voi kirkkolakia koskevaa lakiehdotusta käsitellessään oikaista sellaisen lainsäädäntötekniisen virheen, joka ei vaikuta lakiehdotuksen sisältöön. Yleisen hallinnollisen kehityksen mukaisesti ja kirkon hallinnon keventämiseksi ehdotetaan kirkon hallintoon kuuluvien alistusmenettelyjen purkamista, mikä korostaa seurakuntien asemaa. Pääsääntöisesti alistusmenettelyjen tilalle ei ehdoteta uutta hallinnollista menettelyä, poikkeuksena uusi kirkollisia rakennuksia koskeva lupamenettely, jonka tavoitteena on turvata kirkollinen rakennussuojelu. Seurakuntarakenteiden muutoksia koskevaa sääntelyä selkeytetään ja menettelyprosesseja yhtenäistetään. Lisäksi henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä tarkennetaan.

Kirkkolaista ehdotetaan pääosin poistettavaksi kirkon viranhaltijoita koskeva sääntely. Kirkon viranhaltijoista ehdotetaan säädettävän uudessa evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annettavassa laissa, joka on pitkälti yhtenevä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain kanssa. Sääntelyn yhdenmukaisuuden tavoitteena on helpottaa säännösten tulkintaa ja soveltamista. Kirkkolaissa säädettäisiin kuitenkin edelleen kirkon erityisistä hengellisistä viroista, kuten pappisvirasta ja lehtorin virasta, sekä eräistä virka- ja työsopimussuhteita koskevista säännöksistä, esimerkiksi kelpoisuusvaatimuksista, joita voidaan kirkon palvelussuhteissa edellyttää.

Kirkon työmarkkinalaitoksesta ehdotetaan säädettävän oma laki, joka vastaa pitkälti kirkon keskushallintouudistuksen yhteydessä vuonna 2015 kumottua Kirkon työmarkkinalaitoksesta annettua lakia. Lisäksi Kirkon eläkerahastoa koskevat kirkkolain ja voimassa olevan kirkkojärjestyksen säännökset sekä evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetun lain säännökset ehdotetaan koottavaksi uuteen lakiin Kirkon eläkerahastosta.

Perustuslakivaliokunnan mielestä esityksessä on otettu asianmukaisesti huomioon edellisen kierroksen lausunnossa esitetyt säätämisyjärjestykseen vaikuttavat huomautukset. Lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan kuitenkin edelleen erityistä huomiota kirkon tunnustusta koskevaan säännösehdotukseen sekä kirkkolain erityiseen säätämisyjärjestykseen.

Kirkkolakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi kirkon tunnustuksesta ja tehtävistä. Perustuslakivaliokunta on arvioinut vastaavaa säännöstä aiemmasta esityksestä antamassaan lausunnossa. Valiokunnan mukaan selvästi tunnustuksellinen sääntely ei kovin hyvin sovellu eduskunnan säätämään lakiin mutta voi olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta.

Nyt arvioitavassa esityksessä kirkon tunnustuksesta säätämistä pyritään perustelemaan laveammin. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan pidä esitettyjä perusteluita täysin riittävinä. Valiokunta toistaa arvionsa, jonka mukaan kirkon tunnustuksessa ei ole kyse perustuslain 76 §:ssä tarkoitettusta kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Perustuslakivaliokunnan mielestä tunnustuspykälän sisällyttäminen kirkkolakiehdotukseen ei kuitenkaan vaikuta nyt arvioitavankaan kirkkolakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut edellistä kirkkolakiehdotusta koskevassa lausunnossa laajasti kirkkolain erityistä säätämisyjärjestystä koskevaa sääntelyä. Perustuslakiva-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

liokunta kiinnitti aikaisempaa kirkkolakiehdotusta arvioidessaan erityistä huomiota eduskunnan lainsäädäntövallan poikkeukselliseen rajoittuneisuuteen kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa. Ilman nimenomaista valtuutusta eduskunnan ainoina vaihtoehtoina ovat kirkkolakiehdotuksen hyväksyminen sellaisenaan tai lakiehdotuksen hylkääminen. Toisaalta kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys heijastuu muuhun lainsäädäntöön. Lainsäädäntöön ei ole pidetty mahdollisena sisällyttää kirkkolain kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunnan tuolloisen arvion mukaan kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys rajoittaa merkittävästi eduskunnan lainsäädäntövaltaa kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa ja on tässä suhteessa valtiosääntöoikeudellisessa järjestelmässämme hyvin poikkeuksellinen eikä se ole valtiosääntöisesti ongelmaton. Valiokunnan mukaan se edustaa selvää poikkeusta sekä perustuslain 2 §:n 1 momentin kansanvaltaisuusperiaatteeseen että valtiosäännön keskeiseen lähtökohtaan lainsäädäntövallan osoittamisesta eduskunnan tehtäväksi siten kuin valtiollisten tehtävien jakoa ja parlamentarismia koskevassa perustuslain 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota edellistä kirkkolakiehdotusta arvioidessaan kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen arvioinnin tarpeellisuuteen. Perustuslakivaliokunta toistaa arvionsa. Uudelleenarviointia puoltaa valiokunnan kanta kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen piiristä ja sen suppeasta tulkinnasta. Eduskunnan valtiosääntöiseen asemaan tukeutuvan arvioinnin on syytä kattaa erityisen säätämisyjärjestyksen ja kirkolliskokouksen aloiteoikeuden sääntely perustuslaissa ja kirkkolaissa kokonaisuudessaan. Sääntelyn asiasta on oltava selkeää ja tarkkarajaista.

Hallintovaliokunta katsoo, että valtioneuvoston tulee arvioida kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen ja kirkolliskokouksen aloiteoikeuden sääntely perustuslaissa ja kirkkolaissa ja arviointi tulee tehdä yhteistyössä evankelis-luterilaisen kirkon kanssa.

Hallintovaliokunta toteaa, että kirkkolainsäädännön kokonaiskodifiointi on alkanut alun perin yli 15 vuotta sitten, ja valiokunta pitää tärkeänä, että uudelleen valmisteltu esitys uudeksi kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi on saatu nyt eduskunnan käsiteltäväksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan esityksessä on otettu asianmukaisesti huomioon lausunnossa 4/2020 esitetyt säätämisyjärjestykseen vaikuttavat huomautukset, ja lakiehdotukset voidaan siis käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Hallintovaliokunta ehdottaa kirkkolakiehdotukseen tehtäväksi kaksi lainsäädäntöteknistä oikaisua, ja lisäksi kirkon viranhaltijalakiin hallintovaliokunta ehdottaa lisättäväksi säännöksen siitä, että viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada vapaata työstään myös hyvinvointialueen luottamustoimen hoitamista varten.

Ja hallintovaliokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 108/2022 sisältyvät 3.—5. lakiehdotuksen” ja ”Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.” Mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

**15.49 Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän lämpimästi hallintovaliokuntaa ja sen puheenjohtaja Rantasta, että tämä esitys on saatu nyt tänne pöydälle, jotta ei kävisi niin, että tämä esitys jäisi pöydälle eduskunnan toiminnan loppuessa. Tätä on niin pitkään valmisteltu, ja kirkolliskokous lähetti tämän eduskunnalle yksimielisenä, ja pidän erittäin

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

arvokkaana sitä, että tämä on saatu myös yksimielisesti käsiteltyä näissä meidän valiokunnissamme.

Kuten hallintovaliokunta tuossa mietinnössä totesi, tässä esityksessä on kyse mittavimmasta kirkkoa koskevasta lakiuudistuksesta sitten nykyisen kirkkolain säätämisen. Kirkkolakihan juontuu ortodoksisen keisarin ja suuriruhtinaan ajalta, jolloin valtion ja kirkon suhde oli aluksi hyvinkin tiivis. Sadan vuoden aikana kirkon kytkennät valtioon ovat keventyneet ja sen julkisoikeudellinen asema kaventunut, ja jo ennen tätäkin lakiuudistusta on tehty aivan viime vuosinakin tiettyjä kevennyksiä. Voin kertoa teille, että olin kyllä aika hämentynyt, kun olin kirkollisasioista vastaava ministeri ja pöydälleni alkoi tulla paksuja nippuja esityksiä, joita oli käsitelty monessa, monessa portaassa, kirkollisessa hallinnossa, ja asiat, joita ne koskivat, olivat esimerkiksi Peräseinäjoen sankarihautausmaan nimikilpien tekstin taustan syventäminen, josta ministerin piti tehdä lopullinen päätös, tai esimerkiksi jonkun yksittäisen kirkon valaistuksen uudistaminen tai jonkun hautausmaan aidan korjaaminen. Siis todellakin vielä silloin 2011—2015 tällaiset päätökset tulivat ministerin pöydälle. Itse otin tämän kirkolliskokouksessa heti puheeksi, ja sanoin, että eihän tässä ole mitään järkeä, ei tällaisessa ole mitään järkeä. Tätä on jo onneksi kevennetty, ja tässäkin esityksessä nyt edelleen tätä kirkon hallintoa aiotaan keventää, mikä on järkevää.

Lisäksi tähän liittyy sisällöllisiä uudistuksia. Esimerkiksi seurakuntajaon muutosta koskevia säännöksiä tarkastetaan, seurakunnan jäsenen vaikuttamismahdollisuuksia tuetaan säätämällä viestinnästä ja tietojenantovelvollisuudesta, ja todellakin tätä kirkon hallintoa kevennetään luopumalla erilaisista alustusmenettelyistä. Ja sitten mahdollistetaan sähköiset kokoukset, sähköinen päätöksentekokyky, mikä myöskin joustavoittaa tätä hallintoa.

Mutta huomionarvoista tässä on mielestäni kuitenkin se, miten suurelta osin kirkkolaki säilyy keskeiseltä sisällöltään entisellään. Perustuslakivaliokunta lausunnossaan totesi, että lakiin liittyvä tunnustuksellinen sääntely voi olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta, ja kiinnitän erityisen huomion siihen, että tämä kirkon tunnustuspykälä jää tähän lakiin — eli pykälä, jossa todetaan, että ”kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa”. Kirkon tunnustus ilmaistaan sitten lähemmin kirkkojärjestyksessä, mutta sitten vielä tässä toisessa pykälässä sanotaan näin: ”Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.”

Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä niin sanottu tunnustuspykälä on merkityksellinen myös perustuslain 11 §:ssä turvatun uskonnonvapauden kannalta. Pykälän 2 momentissa luetellaan uskonnon- ja omantunnonvapauden tärkeimmät ilmenemismuodot eli oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus, uskonnollinen järjestäytymisvapaus sekä myös niin sanottu negatiivinen uskonnonvapaus eli oikeus olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Uskonnolliseen yhdistymisvapauteen sisältyy perustuslakivaliokunnan mukaan myös uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia, johon sisältyy oikeus päättää uskonnollisen tunnustuksen sisällöstä.

Todellakin tämä tunnustuspykälä on aivan keskiössä kirkon kristillisen identiteetin kannalta, ja ajattelen, että sen säilyvyys on jatkossakin taattava, jotta kirkko saa olla uskollinen sille omalle tehtävälleen, omalle kutsulleen. Kirkkovaltuutettujen ja muiden luottamushenkilöiden asema myös määritellään tässä kirkkolakikokonaisuudessa, ja heillä on myös vastuu olla omalta osaltaan toteuttamassa ja valvomassa myöskin tämän tunnustuspykälän toteutumista. Eli heitä koskee kirkkojärjestys, jossa linjataan, että kaikkea oppia

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan, Raamatun, mukaan. Tämä on mielestäni tärkeä huomio sanan- ja uskonnonvapauden näkökulmasta kirkon työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja kaikkien kirkon jäsenten kohdalla, joita on siis väestöstämme noin 70 prosenttia — tai ei enää ole 70 prosenttia, alle 70 prosenttia, mutta joka tapauksessa enemmistö suomalaisesta yhteiskunnasta.

Tässä yhteydessä haluan myös kiittää kirkolliskokousta, joka antoi tämän yksimielisesti tänne. Ja eduskunnallahan ei ole mahdollisuutta muuta kuin hyväksyä tai hylätä tämä, ja mielestäni valiokunnat ovat kyllä hyvin asianmukaisesti ja perusteellisesti käsitelleet tämän kokonaisuuden.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

**15.56 Ruut Sjöblom kok:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse mittavasta kirkkoa koskevasta lakiuudistuksesta. Yhteensä noin sata pykälää siirretään kirkkolaista erillislakeihin ja kirkkojärjestykseen, ja kirkkolakiehdotukseen on otettu pääosin säännöksiä, jotka koskevat kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa. Esitys ei muuta kirkon ja valtion välistä suhdetta.

Esityksen tavoitteena on ollut keventää kirkon hallintoa sekä selkeyttää eri viranomaisien rooleja ja toimivallan rajoja, ja esityksessä korostetaan seurakuntien itsenäisyyttä ja toiminnan vapautta. Seurakuntatasolla tehtävistä päätöksistä vastaisivat jatkossa seurakunnat itse.

Kirkolliskokous on hyväksynyt uuden kirkkojärjestyksen, jonka on tarkoitus tulla voimaan nyt samanaikaisesti ehdotettavan kirkkolain kanssa, ja kirkkojärjestyksessä olisivat kirkon toimintaa sekä kirkon tunnustusta, tehtävää, järjestysmuotoa ja hallintoa koskevat tarkemmat ja kirkon sisäiseen lainsäädäntövaltaan kuuluvat säännökset.

Tässä on paljon hyvää, ja tämä on kannatettava lakiuudistus, mutta myös muutamia pieniä huolenaiheita on esitetty. Muun muassa AKI-liitot, joka on Suomen Kanttori-urkuriliiton, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton yhteinen edunvalvonta- ja kattojärjestö, on tuonut esille muun ohessa sen, että tämän uuden kirkon viranhaltijalain myötä kirkon viranhaltijoilta olisi poistumassa oikeus palata perhevapaalta aiempaan työhönsä, ja kyse on EU:n työ- ja yksityiselämän tasapainodirektiivin edellyttämästä vähimmäistasosta, jota jäsenvaltiot eivät saa alittaa. Nyt kun laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijoista hyväksytään tällaisenaan, kirkon viranhaltijoiden oikeus perhevapaaseen ei enää täytä edellä mainitun direktiivin asettamia vaatimuksia. Jatkossa onkin nyt sitten hyvä tarkkaan seurata tämän osalta uuden kirkkolain seurauksia, ja jos epäkohtia ilmenee tai epäta-sarvoa ilmenee, on syytä korjata kirkkolainsäädäntöä tältä osin.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

**15.58 Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Meillä on todellakin käsittelyssä nyt kirkkolaki, jonka uudistamista on tehty vuosia ja vuosia, ja minäkin haluaisin tässä kiittää paitsi kirkolliskokousta, joka lähetti tämän korjatun esityksen yksimielisenä, mutta sitten myös tämän talon valiokuntia, jotka ovat tehneet todella huolellista ja tarkkaa työtä huolimatta tästä hyvin hektisestä ja paineisesta ajankohdasta niin siellä perustuslakivaliokunnassa kuin sitten mietintövaliokunta hallintovaliokunnassa. Ja haluaisin myös kiittää erityisesti hallintovaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Rantasta erittäin kattavasta ja selkeästä paketin

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

esittelystä, koska tämä on todella laaja ja moninainen. Samoin edustaja Räsänen nosti hyvin keskeisiä kohtia tässä esille. Edustaja Sjöblomille: tähän huoleen liittyen toivoisin, että siellä kentällä tämä huoli otetaan vakavasti ja sitten käytännön elämässä ja käytännön toiminnassa huomioidaan se, että viranhaltijat myös voivat palata vapauttansa edeltävään toimeen tai virkaan, jotta käytännössä asiat menisivät siellä kentällä niin kuin lakien mukaisesti kuuluu. Mutta tätä pitkittämättä lämpimät kiitokset.

Tätä on odotettu kentältä hyvin paljon, ja itse asiassa on ollut suuri huoli, ehtiikö tässä hektisessä ajassa, nyt kun tämä kausi on jo aivan viimeisiä päiviä menossa, eduskunta käsitellä, ja iso kiitos siitä, että on ehditty käsitellä ja saadaan tämä maaliin. Tätä on todellakin paljon kentällä odotettu ja toivottu, ja tietysti itselleni myös erittäin tärkeää on se sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus. Kaikki nämä asiat meillä kuitenkin evankelis-luterilainen kirkkokin suurena, isona toimijana on huomioinut, niin kuin toisaalta ortodoksis-kirkko ja tänä päivänä myös monet vapaan suunnan kirkot, mutta tämä evankelis-luterilainen vanha, oma kirkko, jos niin sanoisin, on ollut kautta historian ja on edelleen merkittävä toimija ja tekijä, ja meillä on tänä päivänä paljon pahoinvointia, paljon tuen tarvetta, paljon avun tarvetta, paljon kuulemisen tarvetta ja tietysti myös sitä henkistä ja hengellistä ravinnon tarvetta, ja siinä mielessä kyllä puhuimme paljon paitsi terveydenhuollosta, sairaanhoidosta ja niin edelleen, niin siinä rinnalla myös kirkon tehtävä oikeasti on sen hengellisen ravinnon antaminen, Raamatun asioiden ja sen evankeliumin esillä pitäminen. Tänä päivänä meistä monet todella kaipaamme ja tarvitsemme sitä, ja siinäkin mielessä on todella hienoa, että tämä lakipaketti on nyt tässä vaiheessa. — Kiitos paljon.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

**16.01 Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota vain yhteen kysymykseen — kysymykseen kirkkolain niin sanotusta tunnustuspykälästä. Minä en pidä hyvänä, että kirkkolaissa, tilanteessa, jossa säätäminen tapahtuu tällaisella järjestyksellä, määritellään uskonnon perussisältöjä. Miksi en pidä sitä hyvänä? Sen takia, että koska me täällä maallisessa eduskunnassa päätämme kirkkolaista, se käytännössä tarkoittaa sitä, että periaatteessa uskonnollisen yhdiskunnan sisäisestä asiasta tulee yleisesti lainsäätäjän päätöksen tai vähintäänkin hyväksynnän alainen asia.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä ei ole aivan ongelmaton — ja useat perustuslakivaliokunnan asiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että tällainen asetelma ei ole ongelmaton — nimenomaisesti uskonnonvapauden näkökulmasta. Uskonnollisilla yhdiskunnilla tulisi olla oikeus päättää sellaisista asioista, jotka eivät oleellisesti liity hallinnollisiin kysymyksiin, omista sisäisistä uskonnon peruseroista. Syy, miksi perustuslakivaliokunta ei tähän nyt tätä tiukemmin puuttunut, oli se, että otettiin lusikka kauniiseen käteen, sillä tästä olisi taas tullut kauhea soppa, ja asia olisi taas viivästynyt vähintäänkin seuraaville valtiopäiville — mutta käytännössä tämä on asia, jonka ongelmallisuus ei kyllä poistu mihinkään tässä yhteydessä, ja minä oletan, että tähän myöhemmässä vaiheessa tullaan vielä palaamaan.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä,

**16.03 Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä muillekin edustajille, kentältä on tullut palautetta, että asia saataisiin maaliin. Nyt se saatiin ja vielä yksimielisesti,

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

eli erittäin hyvä asia. Tahdon tässä vain kiittää puheenjohtaja Rantasta, että ohjasi tämän veneen maaliin. [Leena Meri: Juuri näin!]

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

**16.04 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani kiittää myös perustuslakivaliokuntaa, joka tämän mietinnön sai valmiiksi, ja sitä kautta hallintovaliokunta kykeni käsittelemään tämän asian loppuun. Tämä todella on ollut täällä edellisellä kaudella, ja nyt tietysti, kun aikataulu meni näin kauhean pitkälle, alkoi olla meilläkin valiokunnassa jo vähän pelko, ehditäänkö tälläkään kaudella käsitellä. Mutta tässä tämä nyt sitten yksimielisenä on, olkaamme siitä tyytyväisiä.

Liittyen tähän edustaja Sjöblomin nostamaan asiaan viranhaltijasta haluaisin vielä sen verran todeta, että ensinnäkin Kirkkohallituksen vastineessa on todettu: ”Viranhaltijan oikeus palata perhevapaalta aiempaan työhönsä: Tältä osin Kirkkohallitus viittaa asiantuntijansa 20.1. antamaan lausuntoon. Voimassa olevaan kirkkolain sääntelyyn verrattuna ehdotettua viranhaltijalain 40 §:n viittausta työsopimuslain 4 lukuun on tarkennettu. Oikeus-tila ei kuitenkaan muutu, koska viranhaltijan oikeutta viranhoitomääräyksen mukaiseen virkaansa voidaan pitää vahvana sekä vahvempaan kuin työntekijän oikeutta palata aiempiin tehtäviinsä. Tästä syystä ei ole pidetty tarpeellisena erikseen säätää viranhaltijan oikeudesta palata perhevapaan jälkeen virkasuhteensa mukaiseen virkaan työsopimuslain 4 luvun 9 §:n mukaisesti.”

Tämä samainen säätämistapa, mikä tässä nyt on kirkon viranhaltijoiden osalta, on myös kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoiden osalta, joten siinä mielessä tämä sääntelytapa on samanlainen kuin siellä. Siltä osin voidaan ajatella, että kun tämä on samanlainen kuin kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoilla, niin silloin se helpottaa näitten säännösten tulkintaa ja soveltamista.

On tietysti selvää, että kun henkilö on virkavapaalla, hänen pitäisi voida todella palata siihen omaan tehtäväänsä. Siitä ei kaikeksi ole kahta sanaa. Nythän se on sitten mustaa valkoisella myöskin täällä Kirkkohallituksen vastineessa, että tämä oikeus on vahva, ja siinä mielessä ei ole ehkä perusteita muuttaa juuri kirkon viranhaltijoista olevaa pykälistä erillaiseksi kuin mikä se on kuntien ja hyvinvointialueiden osalta. Siinä mielessä on hyvä nämä pointit huomioida. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

**16.06 Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! En näe ongelmana sitä, että nimenomaan tämä tunnustuspykälä on kirkkolain tasolla. Ensinnäkin evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous oli yksimielisesti tämän esityksen takana, eli siellä ei koettu, että tässä loukattaisiin kirkon autonomiaa, vaan päinvastoin haluttiin ja toivottiin, että tämä tunnustus olisi nimenomaan lainsäädännön tasolla, ei sille alisteisessa kirkkojärjestyksessä, koska tässä on kysymys itse asiassa kirkon koko olemassaolon ytimeistä, eli kirkko rakentuu tämän perustan ja tunnustuksen tasolle. Sikäli kuin itsekin olen näitä kirkolliskokouksen puheenvuoroja kuunnellut ja sieltä mietintöjä lukenut, niin nimenomaan haluttiin saada juuri tämä tunnustuspykälä ikään kuin kiveen hakatuksi, korkealle tasolle.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

**16.07 Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua. Varmasti kaikki ovat tyytyväisiä, että tämä lakipaketti nyt saadaan eteenpäin, siis siitä näkökulmasta, että tämä on toinen kierros, ja ajattelen, että se on kaikkien etujen mukaista totta kai.

Itse olen miettinyt tuolla perustuslakivaliokunnassa aika paljon tätä kirkkolain säätämisen järjestyskokonaisuutta, ja ehkä siinä voisi olla myös tarkastamisen paikka siis siitä näkökulmasta, että nythän meillä on mahdollisuus perustuslakivaliokunnassa joko hylätä taikka hyväksyä, ja aika monesti se on aika iso kokonaisuus ja on aika iso kynnys sitten hylätä pienin perustein, mutta sitten toisessa lain kokonaisuudessa saatettaisiinkin korjata joku asia sieltä. Että kyllä minä ajattelen, että tässä saattaisi olla kyllä tarkastamisen paikka.

Mitä tulee tähän tunnustuksen kokonaisuuteen, tässä varmasti löytyy monenlaisia mielipiteitä, eikä siitä nyt varmaan sen enempää. Ehkä itse olen ajatellut sitä niin päin, että jotta se tunnustuskokonaisuus... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Anna Kontula: Sori sori, väärä nappi!] — Edustaja Kontula siellä.

Varmastikin se...

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Mikrofonin on edelleen pois päältä.

Minä ajattelen, että varmastikin se tunnustuksellisuus olisi enemmänkin kirkon vapauden piirissä, jos se olisi enemmänkin siellä lainsäädännön ulkopuolella, ja sitä kautta se ehkä suojaisi enemmän sitä kirkon vapautta itse määritellä kuin silloin, jos se menisi lainsäädännön kautta, mutta ymmärrän, että tässä on monia, monia näkökulmia.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

**16.09 Anna Kontula vas:** Niin, pahoittelut. Kun ei ole ollut talossa kovin kauaa, niin ei vielä oikein osaa näitä nappeja. — Minun mielestäni on tärkeää ymmärtää se ero, että on ihan oikein, että kirkolliskokous päättää tunnustuksesta ja päättää, millaisen paperin se perustuslakivaliokuntaan tai eduskuntaan lähettää, mutta kirkolliskokous ei ole se, joka päättää meillä uskonnonvapaudesta ja siitä, miten uskonnonvapautta tulkitaan ja mikä meillä täyttää uskonnonvapauden ehdot. Ne ovat asioita, joista pitäisi päättää sitten ensisijaisesti perustuslakivaliokunnassa ja toki myös eräissä muissa elimissä. Ja sen takia minusta on tähdellistä, että vaikka kirkolliskokous itsessään olisi yksimielisesti sitä mieltä, että sinne vaan lakiin se tunnustus ja ei haittaa, vaikka se meneekin sitten eduskunnan hyväksynnän kautta, niin se ei sitä valtiosääntöoikeudellista ongelmaa poista.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

**16.10 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Itselläni ei ole tähän tunnustuspykälään nyt sinänsä minkään näköistä intohimoa, mutta olen kyllä hämmästellyt hiukan sitä, että kun me puhumme kirkkolaista ja evankelis-luterilaisesta kirkosta, jonka opetukset ymmärryksen mukaan perustuvat Raamattuun, niin jos se tunnustuksellisuus halutaan pitää siellä pykälässä — itse en näe tässä kyllä minkään näköistä ongelmaa — niin miksi se ei voisi olla kirkkolaissa. Eikö kirkkolain tehtävä ole juuri kirkkoa säädellä? Enkä saata ymmärtää, miten se rikkoisi kenenkään uskonnonvapautta, että se siellä on, koska eihän henkilö, joka ei tunnusta evankelis-luterilaisen kirkon oppeja, yleensä silloin kai kuulu kirkkoon, ja siltä osin hän sitten voi käyttää sitä omaa uskonnonvapauttaan. Että itselläni tämä akatemiapuo-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

li on täällä kyllä täysin oman ajatusmallini ulottumattomissa, mutta se nyt ei sinänsä millään lailla ihmeellistä ole, me emme aina ymmärrä itseämme viisaampia ja heidän ajatustensa. Mutta se on tässä kyllä sanottava, että en näe tätä millään lailla ongelmalliseksi. Miksi kirkko ei voisi omaa tunnustustansa kertoa omassa lainsäädännössään?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.12 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Muistetaan nyt kuitenkin, että kristillisen tradition piirissä on useita eri kirkkokuntia ja pelkästään meidän luterilaisen kirkon piirissä on useita eri tapoja hahmottaa sitä, mitkä ovat Raamatun perusteella ne uskon keskeiset tulkilähtökohdat. Ja ei ole mitenkään itsestäänselvää, etteikö... Pikemminkin on oletettavaa, että tällaisia tulkintoja syntyy myös lähivuosikymmeninä uusia, niin kuin niitä on syntynyt koko kristillisen historian ajan. Tämän takia pelkästään se, että meillä on kirkkolaki, jossa mainitaan luterilainen kirkko ja mainitaan Raamattu, ei itsessään vielä tarkoita, että tunnustuksen määrittely olisi jotenkin vuosituhannesta toiseen vakaa ja muuttumaton. Ja jos sitä muutetaan, jos se vaatii jonkinlaisia päivityksiä, niin on parempi, että kulloinenkin uskonnollinen yhdyskunta sen tekee kuin että sen tekee eduskunta tai perustuslakivaliokunta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 108/2022 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.